

Boiko A. O., graduate student Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), lepan@ukr.net

A mass man in the society of mass consumption

A mass man as a significant factor in public life is the object of study and conceptualization for many philosophers, sociologists and psychologists for nearly 150 years. But if earlier the mass man was perceived as a kind of misunderstanding, something like «an ironic trick of history», in our time, the mass man is a totally dominating megatrend that is carefully served by a mass culture and marketing strategies of a mass consumption society.

Keywords: human masses, mass culture, mass consciousness, the society of mass consumption, social and cultural crisis, the media.

Бойко А. О., аспірант, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України (Україна, Київ), lepan@ukr.net

Людина маси в суспільстві масового споживання

Людина маси як істотний фактор суспільного життя є об'єктом дослідження і концептуалізації філософів, соціологів і психологів ось уже близько 150 років. Але якщо раніше її сприймали як якийсь непорозуміння, чимось на зразок «іронічної витівки історії», то в наш час вона є тотально домінуючим мегатрендом, який ретельно обслуговується масовою культурою і маркетинговими стратегіями суспільства масового споживання.

Ключові слова: людина маси, масова культура, масова свідомість, суспільство масового споживання, соціокультурна криза, засоби масової інформації.

* * *

УДК 1;17.02

Ahmadov E.,
PhD student of the Institute of Philosophy and Law
Azerbaijan National Academy of Sciences
(Azerbaijan), ahmadov_elchin@mail.ru

THE PROTECTION OF NATIONAL AND MORAL VALUES

The article deals with the importance of preserving national and moral values and transmitting from generation to generation on the principle of legacy. It is known that in the period of modern integration and globalization the importance of preservation of national self-belongingness is increasing continuously. In the author's opinion, preservation, research and propaganda of legacy must be preferred in culture in every field. National culture must be transmitted to future generations in a more enriched way. In the article it is also emphasized that the preservation of national moral value stands on the base of the development of national culture. The author justifies his points applying to the works of well-known scientists and researchers.

Keywords: national and moral values, national culture, heritage, values, globalization, tolerance, worldview, civil society.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Currently, although national cultures left the local frames and involved in the integration of the global cultural space, but still the social and cultural differences, unique, unrepeated other cultures are available. Cultural differences are perceived as reasons preventing dialogue and integration on a global base.

If we look at the issue with a brief historical perspective, it can be noted that the Azerbaijani nation is very difficult, however it has undergone a glorious history. The existence of dozens of the states in the territory since ancient times and the Middle Ages, including interest of the various empires (due to favorable political and geographical location), the development of culture in a high level observed by wars, crises and revival left indelible traces in the historical memory of the people. Finally, feudal wars and sparse happened in the same period, later in the early twentieth century political-economic and military lagging caused our nation to fall under the influence of Russia in the last two hundred years, and thus the loss of its independence. Only the highest ethical and moral values in society and Islam could save the nation from assimilation.

Since independence, main priority issue of our state constituted determination of national identity, the restoration of national and spiritual values, in short, formation of ideology to serve a democratic consolidation of the community.

In general, recently this issue has been widely discussed in public. The survey shows that national cultures sometimes loses its identity. National and religious values melt under the influence of cultural propaganda machine without West's moral foundation, or without relying on the national, human fundamental principles and are undergo wearing. Under the pressure of this process the youth of the countries with a weak economy, newly-laid independence tend to inexpensive art samples denying the national and cultural heritage and being indifferent to national and spiritual values, in the best case put the national cultural heritage at risk approaching strange civilizations with admiration. In the integration which does not serve human values and humanity, in collaboration, in fact, there is neither aesthetic nor educational or, in general moral value. In this respect, enlightening the youth in a more healthy spirit, pure moral spirit is one of the most important tasks of the principle of continuity in the cultural policy using protection of cultural heritage in Azerbaijan as well as progressive moral values of our people and the world properly. In the constitution of every modern civilized state universal ideas are reflected in one way or another. The Constitution is not an exception in this regard. The preamble of the Constitution reflected ideas such as, «to achieve the establishment of civil society», «to set up legal and secular state ensuring superiority of law», «to provide a decent standard of living for all», «to live in friendship, peace and tranquility with all nations of the world remaining faithful to universal human values and interact with them for this purpose». The foundation of the state and the reality of existence have been tested many times in history. This is an important factor in every country that values cultural policy and cultural development is the main priority [1, p. 174]. In this regard, in the independent state the preservation and promotion of cultural heritage, creating more favorable conditions for the development of culture, ensuring creativity and opportunities for citizens are important conditions serving for the protection of our national existence. Idea struggles for democracy, freedom, independence of our forefathers who spared their blood and sacrificed their lives for the sake of national statehood are based on the principles of cultural development, cultural progress and the Renaissance. Under the pretext of cultural integration and modernization involvement of the programs, information and propaganda which are not designed for the development of national culture are harmful rather than beneficial in Azerbaijani community; these activities have more imperfect, destructive, dangerous sides in terms of educating new generation having national pride, a sense of sympathy and breeding citizens.

Today, the society is as much in need for young people who are foreign language-oriented, computer literate, «opening a window» to the world via the internet as for ambitious, proud, national, religious and loyal to moral values, patriotic citizens. The more important modern culture adopts, the more important it is to possess the national culture, and take advantage of it. Just technics, specialists and professionals are employed at all times. Every nation can ensure foreigners temporarily for a time. However a person applying abroad who has absorbed a patriot, a nationalist, independent, national ideals and sacred values through cultural integration and civil society cannot be mastered. To breed a national spirited, patriotic, independent

citizen should be carried out by the administration of the country, government agencies, the media, educational institutions, cultural institutions and army of intellectuals in particular. T. I. Weinstein noted that without learning the history of human culture, without being familiar with cultural politics of the peoples of the world, without mastering culture it is hard and responsible to train a specialist with objective, global, democratic thinking, humanistic, universal feelings, to breed citizens, to bring up human [2, p. 160]. In order to succeed in this area first and foremost the national culture must be obtained and national and moral values must be studied. Because on the basis of the nation without relying on political peculiarities or without adopting the people's traditions, oral and written literature, fictional and economic products the way to human culture can be impassable. Culture as a harmonious entity of living and a way of life associated with the nation's language, religion, morality, law, aesthetics, economy and technique is of the essence of a democratic culture, as well as international, universal content. In other words, humanity cannot be sought in any way non-national, not useful to nation. Considering the influence of civil society on national cultures, especially on the Muslim communities in the first place these factors should be taken into attention. The national-ethnic unity should reflect the history it has gone through in the stage of its formation more or less, and should perceive in a certain aspect and direction. If this ethnic group in the early stages of development is of spontaneous-empirical character, then as a result of the development of ethnic, economic, political, social and cultural relations it becomes more complex character and at this time a culture mingles with another. A complex and mutual interaction of material and spiritual values, emotional and rational elements in culture comprises the mentality of one or the other nation, that is, the idea-behavior stereotype of a nation differing one nation from the other. This idea-behavior stereotype passed on from previous generations to all members of the community on the heritage principle not in the minds of the indirect and non-verbal, but it is the established on a more subconscious level. This event is explained through certain characters and ideas at the root of our national values. Those characters and ideas to find a place in the minds of the nation evokes all feelings and they become an impulse for the standard action. The efforts to realise the idea of the superiority of Western culture in a globalizing world are being made at various levels. Global moral values encompassing universality undermine of the national and moral values of the people. Under such circumstances, besides the development of dialogue between civilizations and cultures the way out is to develop and maintain a nation's uniqueness, culture and mentality and ethnic identity. If a new system of values and national culture are imposed with force, and it is possible to achieve progress at the expense such process, such progress could destroy the entire system of the traditional relations and it can shake even the most solid fundamentals. Then the whole system of national values – trust, spirituality, the most sacred values that kept people alive for centuries are destroyed. Therefore, national values put forth by every nation depending on its geographic location, climate, history and other conditions begin to be of particular importance. The formation of national values occurs within centuries and a couple of millennia even specific national features and subsequently converted to the public. The nation that has been able to protect its national and moral values can preserve national identity code. As political, economic and cultural life

fields are inseparably linked with each other it is important to approach the development prospects of the society in the complex case [3, p. 122]. Cultural and intellectual level of the people penetrates all the events that take place in society. Reviving of the economy is significantly dependent on the cultural level. In all cases, development of culture is one of the most important factors leading the society to the fruitful future. Therefore, it is our duty to solve the problems of culture through the use of real opportunities. Culture intervening in all aspects of the society manifests itself continually in new forms, and it is difficult to maintain any dimensions. Therefore, the phenomenon of policy-makers, experts in the field of culture and education, as well as creative workers constantly take on new challenges. These positions require that we should fight with all our strength against the cultural surrogates, which manifest themselves as negative manifestations of civil society. If we don't try with determination to prevent some trends in the development of civil society, our culture will confront serious threats. Because there seems to be attempts to remove from nativeness, independence in the root of the those who dislike Turkish history and contributions to world culture, in non-national elements, which you read, wrote, and learned and taught.

According to M. A. Rasolzadeh, who presented national moral rules established for each society in the level of essential terms of modernity, there exist certain and stable numerous codes of ethics for individuals as well as for nations. In his opinion, «the community requires that individuals should be honest, tell the truth, avoid hoax and lie, be the same inwardly and outwardly, regard others' rights and independence, respect proponents' and opponents' opinions, avoid gossip and slander, not to be captive of unpleasant feelings such as, greediness, rancor and selfishness, be well-bred and courteous, be bound with homeland and nation, make great contributions to compatriots, be obedient to law and regulations of the country, try continuously well-fare and loyalty of the native land, consider family and kinship relations sacred, breed their offsprings useful for the homeland, be devoted to issues related to native land and nation. The society indoctrinates those who obey all these the qualities of a person mastering ethics and character, patriotic, a perfect citizen, a tender father and a national hero. It is well-known what stigma the community will stamp on those who do the contrary earlier or later» [4, p. 26].

«As the most valuable heritage our national history contributes us is our national culture» [5, p. 163], the measures of modernity have been taken from this before. For this reason, first and foremost the theme of preservation, research and propaganda of heritage in culture in every field should be preferred. National culture should be passed on to future generations in an enriched form. According to A. Smith, the researcher, the culture cannot preserve its existence constantly and without enriching [6, p. 172]. For this purpose, the activity of creative and constructive type should be inspected, the activities of discovery, orientation and estimation of new talents should be paid more attention. Since «a nation creates culture and culture causes a nation live [7, p. 51], therefore, we are in charge of causing our national culture live in order to live. A state doesn't have to revive a nation, but it has to create a condition for its development and revival». To create a condition means that a state does not intervene a special life of the nation, but creates supervision mechanisms for the state by civil society. Such supervision mechanisms include private

property, multi-party membership, government division, Constitution Court. The main issue is not a creation of supervision mechanisms, but «removal» of a state from civil society, and a nation from private life [8, p. 2].

First of all, we should get started to breed generations adopted and digested the past of our culture, culture treasure properly. As we have joined globalised world, the circle of modern European culture [9, p. 284] we should accept our commitment to make formal changes consciously without any great changes in foundation principles of our culture, that is, without damaging our characteristic features constituting our national personality which are essential to preserve relying on experience and progressive achievements of science. We must try to mix our culture which defines our existence, national identity throughout centuries in human measures and cultural values of the period and we mustn't only protect and study it, but make it in the state of inner challenges, emotional-moral needs which orient and control us. It should be noted that politics is outlook and adoption of national-emotional values and scientific-cultural achievements in the world. Modernity is to enjoy nature beauty, all creative products to serve humanity; love and affection to people, knidness, nobility, meaningful and sincere communication; strict, harmonous, logical and humorous interlocuter; convinced, with fantasy, master of thinking with improvisation; surprises delighting people surrounding him. Changing all these to the way of living by converting intellectual, emotional and spiritual enrichment into needs of life; tuning feelings and emotions with good wishes and strengthening humane experience with permanent habits. The main condition of ethics is not in the form of changes aquired, nor in the material magnificence. Ethics is a protection, adoption and an attempt of transforming spiritual heritage of our forefathers to future generations more perfectly. Ethics is also in the love to freedom, respect for human values, love of country, the spirit of independence. According to O. T. Drobinsky, ethics, which is considered a modern classic for all periods, is in the protection of moral values, as well as in ensuring the continuity of our national and moral traditions. Ethics is in the harmony of the picture in essence, the idea and activity, the inner world and appearance, words and actions, content and form [10, p. 126]. Ilham Mammadzadeh, the philosopher of Azerbaijan, showed ensuring the compliance of traditions, the original form of morality, individuals' behavior with common, collective interests: traditions provided this compliance in that they perceived individuals belonging to commons with special practices, in fact, as interests only possibility [11, p. 23]. The national character and mentality of Azerbaijan and national identity, besides human aspects, as well as it is considered an integral part of the culture of the Caucasus. The Caucasus identity or idea constitute unity of historical, cultural and civilized form as an international ideological and social psychological phenomenon. A number of ethnic knowledges related to Caucasus in the condition of the dialogue between civilizations mentality of each Caucasian people reflect ideas and features, historical ideas, social and moral norms and values throughout centuries. This mentality connects both the Caucasian traditional character and spiritual affinity, commitment to the history of the united Caucasus. The national cultures of the Caucasian peoples, the national character, mentality and ideology are an indispensable part of the culture which connects and surrounds mountainous and plain cultural traditions nourished by Turkish, Slavic, kartvel, vaynach, Dagestan and other language groups, Islam and

Orthodox religious values, ancient Persian, Greek-Roman, Arabic civilizations [9, p. 16].

The mentality which is a socio-cultural phenomenon is related to the study of the people, the nature of tribes, psychology of customs and traditions. Nizamulmulk, the prominent politician of the East, in his work «Siyasetname» advises the heads of the state to study the character and customs of the people and tribes of the country: «They must not lose anything from far and near, from the eldest to the youngest across the country» [6, p. 29]. Philosophers consider two aspects of national traditions in the formation and promotion of being Azerbaijanis. First, as the factors causing the self-defence of the nation, merging stixia in the constant existance and danger, self-belongingness earn constant mentality qualities have affected the lifestyle of the nation substantially. To consider conservation of mentality using the factors maintaining the most important and significant impact in a right place and appropriately can be a foundation for making the promotion of Azerbaijani ideology a vital force; secondly, features of ethnic and national consciousness, mentality reflected on verbal, written, physical and spiritual resources as a factor of the national traditions. They correctly indicate that so as foreign countries to promote their ideology in Azerbaijan, they pursue the goal to deprive the Azerbaijani ideology of the power of main base – the population considering a serious opposition force. In order to maintain the stability of the world, first of all, kindness and mutual understanding between people should be ensured. It is impossible to achieve stability and development in the society which does not accept the diversity of cultures, and disrespect traditions and customs, lifestyles, beliefs and ideas of the people who practice other religions.

Today our main task is to preserve this rich heritage and transmit to future generations. Tolerance is irreplaceable national and moral wealth in Azerbaijan, which many countries around the world envy. All these attempts aimed at weakening this tradition are prevented and will be prevented in the future by the government. Azerbaijani people will retain its moral values and transmit to future generations.

References

1. Mehdiyev R. XXI əsrdə milli dövlətçilik. – Bakı: «Azərbaycan», 2003.
2. Вайнштейн Т. И. Формирование гражданского общества в России: надежды и реальности // Мировая экономика и международные отношения. – М.: «Наука», 1998. – №6.
3. Гасанов Р. Формирование гражданского общества в условиях трансформации. – Баку: «Текнур», 2003.
4. Rəsulzadə M. Ə. Milli təsanüd. – Bakı: Gənclik, 1993.
5. Əliyev H. Müstəqilliyimiz əbədidir. – Bakı: «Azərbaycan», 1995.
6. Смит А. Теория нравственных чувств. – Москва: «Наука», 1997.
7. Толипов Ф. Ф. Проблема формирования доктрины национальных интересов в политике вновь образованного государства // Трансформирование цивилизационно-культурного пространства бывшего СССР. – Москва: Наука, 1994.
8. Мамед-заде И. Р. Гражданское общество и национальная идеология: философия политического процесса в Азербайджане. – Тафаккур, 1995.
9. Aslanova R. İslam və mədəniyyət. – Bakı: «Azərbaycan Universiteti», 2002.
10. Дробинский О. Т. Понятие морали. Историко-критический очерк. – М.: «Наука», 1974.
11. Мамед-заде И. Р. Политика и мораль. – Баку: Азернешр, 1988.

References

1. Mehdiyev R. XXI əsrdə milli dövlətçilik. – Bakı: «Azərbaycan», 2003.
2. Vajnshtejn T. I. Formirovanie grazhdanskogo obshhestva v Rossii: nadezhdy i real'nosti // Mirovaya jekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. – M.: «Nauka», 1998. – №6.

3. Gasanov R. Formirovanie grazhdanskogo obshhestva v usloviyah transformatsii. – Baku: «Teknur», 2003.
4. Rasulzade M. Ə Milli tasanüd. – Baki: Gənclik, 1993.
5. Əliyev H. Müstaqilliyimiz əbədidir. – Baki: «Azərbaycan», 1995.
6. Smit A. Teoriya nraivstvennyh chuvstv. – Moskva: «Nauka», 1997.
7. Tolipov F. F. Problema formirovaniya doktriny nacional'nyh interesov v politike vnov' obrazovavshego gosudarstva // Transformirovanie civilizatsionno–kul'turnogo prostranstva byvshego SSSR. – Moskva: Nauka, 1994.
8. Mamed–zade I. R. Grazhdanskoe obshhestvo i nacional'naja ideologiya: filosofiya politicheskogo processa v Azerbajdzhane. – Tafakkur, 1995.
9. Aslanova R. İslam və mədəniyyət. – Baki: «Azərbaycan Universiteti», 2002.
10. Drobnickij O. T. Ponjatie morali. Istoriko–kriticheskij ocherk. – M.: «Nauka», 1974.
11. Mamed–zade I. R. Politika i moral'. – Baku: Azerneshr, 1988.

Ахмадов Е., аспірант, Інститут філософії та права
Національної академії наук Азербайджану
(Азербайджан), ahmadov_elchin@mail.ru

Захист національних і моральних цінностей

Розглядається важливість збереження національних і моральних цінностей і передачі від покоління до покоління за принципом спадщини. Відомо, що в період сучасної інтеграції та глобалізації важливість збереження національної самосвідомості причетності постійно зростає. На думку автора, збереження наукових досліджень і пропаганда спадщини повинні бути кращими в культурі кожної області. Національна культура повинна бути передана майбутнім поколінням більш збагаченим чином. Також підкреслюється, що збереження національно–моральних цінностей стоїть на базі розвитку національної культури. Автор обґрунтовує свою точку застосування до робіт відомих вчених і дослідників.

Ключові слова: національні та моральні цінності, національна культура, спадщина, цінності, глобалізація, толерантність, світогляд, громадянське суспільство.

Ахмадов Э., аспірант, Інститут філософії та права
Національної академії наук Азербайджану
(Азербайджан), ahmadov_elchin@mail.ru

Защита национальных и нравственных ценностей

Рассматривается важность сохранения национальных и нравственных ценностей и передачи от поколения к поколению по принципу наследия. Известно, что в период современной интеграции и глобализации важность сохранения национального самосознания сопричастности постоянно растет. По мнению автора, сохранение научных исследований и пропаганда наследия должны быть предпочтительными в культуре каждой области. Национальная культура должна быть передана будущим поколениям более обогащенным образом. Также подчеркивается, что сохранение национально–моральных ценностей стоит на базе развития национальной культуры. Автор обосновывает свою точку применения к работам известных ученых и исследователей.

Ключевые слова: национальные и моральные ценности, национальная культура, наследие, ценности, глобализация, толерантность, мировоззрение, гражданское общество.

* * *

УДК 323:[050+070+654.197]

Біляєва І. І.,
асистент кафедри філософії та соціальних наук,
Гуманітарно–педагогічна академія Кримського
федерального університету ім. В. І. Вернадського
(Україна, Ялта), irinabilyaeva@ukr.net

ДЕРЖАВНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: ТЕОРЕТИКО–КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Розглянуто феномени державної та національної інформаційної політики. Проведено аналіз сутності державної та національної інформаційної політики й їх структурних елементів. Застосовано структурно–функціональний метод, загально логічні прийоми аналізу та синтезу, аналогії, порівняння, узагальнення. Визначено роль державної та національної інформаційної політики в політичній системі суспільства. Встановлено, при зміні політичної системи суспільства державна та національна інформаційна політика може змінювати свою сутність, структуру.

Ключові слова: інформаційна політика, державна інформаційна політика, недержавна інформаційна політика, національна інформаційна політика, суб'єкти інформаційних процесів, політична система суспільства.

Розвиток новітніх інформаційних технологій спонукає до поступових і невідворотних змін у суспільстві, сприяє виникненню нових феноменів суспільних відносин, що конче потребують наукових пояснень. Серед таких феноменів виокремлюють державну та національну інформаційну політику. Їх наукове дослідження поступово набирає обертів стаючи все більш актуальним. Причиною актуалізації цього явища є універсальність і мінливість феномену інформаційної політики. Його здатність проникати в усі сфери суспільного життя і особливо, тісний взаємозв'язок як з політичними так і не політичними явищами. Інформаційна політика поступово змінює усі складові суспільного життя. Останні ж, вносять суттєві корективи у формування та впровадження інформаційної політики.

У зв'язку із зазначеними особливостями, дослідження феномену інформаційної політики є досить складним процесом. Зокрема, Верховна Рада вже тричі розробляла і затверджувала Концепцію інформаційної політики України, в 2002 р. «Концепція національної інформаційної політики» та в 2009 і 2010 роках «Концепція державної інформаційної політики», після чого їх було винесено на розгляд та знято з обговорення, як такі, що не були досконалими та містили чимало зауважень і побажань [1, с. 242]. Варто звернути увагу на зазначені назви даної концепції, які, на перший погляд, містять в собі певну синонімічну тотожність. Хоча, на нашу думку, якщо справа стосується інформаційної політики, то і певну суперечність. Треба гадати, що автори концепції в процесі її розробки зупинились на більш коректному та відповідному відображенні суті сучасного стану інформаційної політики й замінили поняття «національна інформаційна політика» на поняття «державна інформаційна політика». Можливо й те, що автори концепції не надали суттєвого значення понятійному концепту й правка була здійснена механічно, хоча це, на думку автора даної статті, викликає певні сумніви. Поступове зростання ролі інформаційних технологій, а від так, й інформаційних процесів у суспільстві спонукає з'ясувати відмінності та можливості використання зазначених понять.

Методологічний аналіз інформаційного суспільства і його невід'ємної частини інформаційної політики зробили зарубіжні вчені: Д. Белл, М. Кастельс, Й. Масуда, Г. Маклюєн, Т. Стоуньєр, Е. Тоффлер, С. Хантінгтон та ін. Суттєвий внесок у розвиток теоретико–концептуальної бази дослідження інформаційної політики належить і російській політичній науці: А. Манойло, Ю. Нісевич, О. Панарін, В. Попов, Є. Тавокін, І. Юзвішин та ін. Серед вітчизняних авторів дослідженням зазначених проблем займались: І. Арістова, Л. Губерський, О. Дубас, О. Зернецька, Є. Макаренко, Г. Несвіт, Г. Почепцов, О. Соснін, О. Старіш, А. Чічановський, С. Чукут та ін. Зважаючи на їх суттєвий науковий вклад, питання теоретико–концептуального аспекту державної та національної інформаційної політики залишається найбільш дискусійним й потребує подальших досліджень.

У сучасному політичному дискурсі поняття державна та національна інформаційна політика є синонімічно тотожними. Незважаючи на те, що в більшості наукових досліджень вони представлені як ідентичні, зауважимо, їх синонімічна тотожність та межі впливу, перш за все, залежать від суспільно–політичних процесів, політичної системи суспільства, суб'єктів інформаційних процесів